

PT-1736

METOODILINE JUHEND JA PROGRAMM

TRÜ ajalooteaduskonna ajaloo-osakonna VI kursuse
kaugüliõpilastele kursuse "Museoloogia" kohta
1987/88 - 1989/90 õppeaastatel.

I. Õppeaine eesmärk ja ülesanded.

Kursuse eesmärgiks on luua üliõpilastele ettekujutus muuseumi kui kultuuri- ja teadusasutuse spetsiifikast, muuseumide osast maailma kultuuriloos, nende missioonist kultuuri- ja loodusemälestiste hoidmisel. Samal ajal tutvutakse kõigi põhimiste muuseumis tehtavate töödega. Lõppeesmärgiks peaks olema huvi ärkamine muuseumis töötamise vastu ning minimaalsete teadmiste omandamine selleks tööks.

Loengute käigus tutvutakse museoloogia kui kitsama teadusharuga ning selle ajaloo, muuseumide ajaloo, muuseumi olemuse ja spetsiifikaga ning muuseumimaterjalide liigitusviisidega. Peale selle omandatakse ülevaade tähtsamatest muuseumitöö liikidest: kogumistöö, materjalide arvelevõtt ja inventeerimine, hoidetöö, ekspositsiooni koostamine, masitöö erinevad viisid. Kuigi ainet loetakse tervele kursusele korraga, püütakse loergutes tähelepanu juhtida erinevate muuseumiliikide töö spetsiifikale vastavuses ajaloo osakonna kitsamatele spetsiaalsustele (arheoloogia, etnograafia, kunstiajalugu).

Kuna antud õppesine on mõeldud esmajoones üliõpilaste ettevalmistamiseks praktilisele tööle, siis kulub suur osa ajast tegelikule tutvumisele Tartu erinevate muuseumidega, nende ekspositsioonide ja fondidega, töökorralduse ja dokumentatsiooniga. Käiakse ka restaureerimislaborites. Sellesse töösse kaasatakse praktilise muuseumitöö tegijad, kes oma muuseumi üliõpilastele tutvustavad.

2

Tartu Riikliku Olükoosi
Raamatukogu

143467

2. Õppeaine sisu.

Loengud

Jrk. nr.	Teema	Tunde
1.	Museoloogia olemus ja ajalugu	2
2.	Muuseumide spetsiifika ja liigitus	1
3.	Muuseumide ajalugu	5
4.	Kogumistöö ja arvelevõtt	2
5.	Hoidetöö	2
6.	Ekspositsiooni koostamine ja kujundamine	4
7.	Massitöö	2

Praktikumid

1. Arvelevõtt ja hoidetöö Etnograafiamuuseumis 2
2. Ekspositsioon ja hoidetöö Tartu Linnamuuseumis 2

3. Õppemetoodilised materjalid.

Põhikirjandus

1. A. Luts. Museoloogia I. Õppevahend ajalooüliõpilastele. Trt. 1979.
2. A. Luts. Museoloogia II. Õppevahend ajalooüliõpilastele. Trt. 1981.
3. /I. Rosenberg/. Eesti muuseumide arenemisteest. In: Eesti NSV muuseumid. Tln. 1961, lk. 7-32.
4. Основы советского музееведения. М., 1955, 375 с.
5. А.И.Михайловская. Музейная экспозиция. М. 1964, 519с.
6. И.Т.Романчычева. Музейное дело. Учебное пособие для студентов факультета теории и истории искусств. Л., 1983. 60 с.

Lisakirjandus

7. O. Korzjukov. Eesti Riikliku Vabaõhumuuseumi loomise printsiibid. In: Etnograafiamuuseumi Aastaraamat. 20. Tln. 1965, lk. 76-81.
8. J. Linnus. Etnograafiliste esemete hoiustamise põhimõtted Eesti NSV Riiklikus Etnograafiamuuseumis.

- In: Etnograafiamuseumi Aastaraamat. 20. Tln. 1965, lk. 82-86.
9. J. Linnus. Vabaõhumuseumi rajamise kavatsusi Eestis. In: Suitsutare. Vabaõhumuseumi uurimused 1957-1972. Tln. 1976, lk. 41-50.
  10. F. Toms. Eesti Riikliku Vabaõhumuseumi rajamismetoodika võrdlusi teiste vabaõhumuseumidega. In: Suitsutare. Vabaõhumuseumi uurimused 1957-1972. Tln. 1976, lk. 77-85.
  11. G. Trooka, J. Saron, F. Toms. Eesti Riiklik Vabaõhumuseum 1957-1972. In: Suitsutare. Vabaõhumuseumi uurimused 1957-1972. Tln. 1976, lk. 9-35.
  12. A. Peterson. Kolmveerand sajandit Eesti NSV Riiklikku Etnograafiamuseumi. In: Etnograafiamuseumi Aastaraamat. 35. Tln. 1984, lk. 7-27.
  13. Актуальные проблемы музейного строительства (Музей и посетитель). - Научно-исследовательский институт культуры. Труды IOI. М. 1981. 160 с.
  14. Инструкция по учету и хранению музейных ценностей, находящихся в государственных музеях СССР. М. 1984, 152 с.
  15. Искусство современной экспозиции (Организация и техника). М. 1965.
  16. Музейная эстетика и архитектура музеев. М. 1972.
  17. Музейное дело в СССР. Актуальные проблемы архитектурно-художественного проектирования экспозиции исторических и краеведческих музеев. Сборник научных трудов. М. 1983. 120 с.
  18. Музейное дело в СССР. Актуальные проблемы совершенствования музейной экспозиции. Сборник научных трудов. М. 1982. 184 с.
  19. Музейный фонд СССР. Типовые схемы научного описания памятников. М. 1973.
  20. А.В.Ополовников. Музеи деревянного зодчества. М. 1968. 120 с.
  21. Основы экскурсионного дела в музеях. Вып. I. М. 1976, 150 с.
  22. Проблемы хранения художественных ценностей в музеях. Материалы всесоюзной конференции. М. 1971.

23. Современный художественный музей. Проблемы деятельности и перспективы развития. Сборник научных трудов. Л. 1980
164 с.
24. Р.Чинхолл. Музейная каталогизация и ЭВМ. М.1983, 296 с.

4. Metoodilised juhised aine omandamiseks.

Õppetöö museoloogia alal toimub VI kursuse sügissemestril ja lõpeb arvestusega. Viimase saamiseks on vajalik külastada kõiki loenguid ning eriti praktilisi tunde muuseumides.

3., 6. ja 7. teema materjali esitab õppejõud loengutel kogu programmi ulatuses. Süvendatud teadmisi saavad üliõpilased neil teemadel lisakirjanduse lugemisel. 1., 2., 4. ja 5. teemast esitab õppejõud loengutel vaid põhiseisukohad ja uusimad andmed. Põhiline aines tuleb omandada üliõpilastel iseseisvalt, eesmärges õppevahendite kaudu. Osaliselt saadakse konkreetseid teadmisi ka muuseumides läbiviidud praktikumidel.

Üliõpilased on kohustatud semestri vältel, millal nad museoloogiat õpivad, jälgima uuemat selle ala ajakirjandust (Sovetski Muzej ja Museum). Arvestusel tuleb osata ka hinnata museoloogia seisukohalt nende poolt varem nähtud muuseumide ekspositsioone.

Teoreetilist osa vastatakse õppejõule allpool toodud kordamisküsimuste järgi. Arvestuse saamiseks on üliõpilastel vajalik esitada veel ka kirjalik harjutustöö ühe muuseumisaali ekspositsiooni plaani näol. Viimase koostamiseks valib üliõpilane muuseumi oma äranägemisel, soovitatav kodukohast. Plaen tehakse juurdeliselatud näidise eeskujul.

Üliõpilastele, kes on puudulikalt õppetööst osa võtnud, esitatakse arvestuse saamiseks lisanõudeid, et kontrollida nende võimeid kohustusliku materjali iseseisval omandamisel. Suurematel õppetööst puudujatel tuleb lisaks ekspositsiooni plaenile esitada läbiloetud lisakirjanduse konspekt. Kirjandus valida nimestikust või ise otsida kooskõlastatult õppejõuga.

5. Kursuse programm

Sissejuhatus.

Museoloogია objekt ja ülesanded. Nõukogude muuseumiteaduse arengulugu.

Muuseumide tekkimine antiikajal. Vanemad muuseumid Lääne-Euroopas ja Venemaal kuni 18. sajandini. Ulatuslik muuseumide rajamine 19. sajandil. Eriala-muuseumid. Nõukogude muuseumide arenemine. Muuseumid Eesti. Rahvusvahelised kontaktid.

Muuseumi olemus ja spetsiifika.

Muuseumid kui teadusliku uurimise ja kultuurhariduse asutused. Seos vastava teadusharuga. Muuseumide liigitus. Muuseumide osa materialistlikus maailmatunnetusprotsessis.

Muuseumimaterjalide liigitus. Originaalesemetest moodustuv põhifond. Eseme museaalse väärtuse määramine.

Kogumistöö.

Kogumistöö sisu ja ülesanded. Ekspositsiooni ja teadusliku uurimistöö vajaduste kindlustamine. Kultuurimälestiste säilitamise ülesanne.

Kogumistöö teaduslik iseloom. Nõukogude muuseumifondi komplekteerimise põhimõtted. Kogumistöö sõltuvus muuseumi tüübist ja profiilist. Töö planeerimine. Kogumistöö meetodid. Ekspeditsioon kui süstemaatilise kogumistöö põhivorm. Ekspeditsiooni korraldamise viisid. Komplekssed ekspeditsioonid. Esemete esialgne arvelevõtt ja kirjeldamine välitööde käigus. Koostöö rahvaga kogumistöö alal.

Kogumistöö spetsiifika ajaloo- ja koduloomuuseumides. Kunstimuuseumide fondide komplekteerimine.

Materjalide arvelevõtt ja kirjeldamine.

Arvelevõtu kaks eesmärki - muuseumifondi kui sotsialistliku vara õigusliku kaitse kindlustamine ja selle teadusliku ning kunstilise väärtuse avamine. Esialgne arvelevõtt. Vastuvõtuakt. Tulmeraamat ehk fondipäevik. Muud arvelevõtudokumendid. Süstemaatiline arvestus ja teaduslik inventeerimine, selle teelõigu korraldamine. Esemete määramine ja klassifit-

seerimine. Teaduslikud inventarnimistud ja teaduslikud passid. Nende koostamisviisid. Muuseumiesemete märgistamine. Abikartoteegid. Elektroonilised muuseumifondi andmestiku salvestamise ja otsingusüsteemid. Esemete monograafiline uurimine ja teaduslik kirjeldamine. Eri fondiliikide (esemete, kirjalike allikate, kujutava kunsti, fotode jm.) teaduliku kirjeldamise viisid. Töö organiseerimine muuseumis teadusliku kirjeldamise ja monograafilise uurimise alal. Muuseumikogude kontrollimine.

Hoidetöö.

Hoidetöö põhieesmärgid ja ülesanded. Muuseumiesemete liigitamine säilitamisrežiimi järgi. Säilivuse kontrolli korraldamine. Muuseumiesemete säilivust mõjutavad põhitegurid - temperatuur, niiskus, valgus, õhu koostis. Põhinõuded muuseumihoonele fondi säilitamise seisukohast. Tuleohutuse kindlustamine. Muuseumifondi puutumatus tagamine. Esemete kahjurid ja nendega võitlemine. Muuseumiesemete säilitamiseks vajalik mööbel - riiulid, kapid, sahtlid jm. Nõuded hoidlate sisustamisel. Erinõuded mitmesuguste kultuurimälestiste säilitamisel: anorgaanilisest materjalist esemed (metall, kivi, klaas, keraamika), orgaanilisest materjalist esemed (puu, tekstiil, nahk, paber, luu), segamaterjalist esemed (maalid, fotod jne.).

Esemete konserveerimine ja puhastamine eri liikide kaupa (maal, graafika, tekstiil, klaas, keraamika, metall, puit jne.).

Muuseumiesemete restaureerimise tähtsamad põhimõtted. Restaureerimistöö korraldamine.

Muuseumiesemete pakkimise ja transportimise erinõuded.

Ekspositsioon.

Ekspositsiooni osatähtsus muuseumitöös. Nõukogude muuseumide eksponeerimispõhimõtete kujunemine. Temaatiline ekspositsioon kui nõukogude muuseumides üldkasutatav materjalide esitusviis. Materjali valimine ekspositsiooni tarbeks. Esemete tüüpilisuse ja väljendusrikkuse arvestamine. Ekspositsioonimaterjali liigitamine (originaalesemed, reproduktsioonid, teaduslikud abimaterjalid, kunstiteosed, tekstid).

Materjali paigutus ekspositsioonis. Ekspositsiooni eripära ajaloo-, koduloo-, memoriaal- ja kunstimuseumides. Ekspositsioonitöö organiseerimine. Ekspositsiooni kunstiline kujundamine (ruumid, mööbel, valgustus, värv, esemete paigutus). Audio-visuaalsed vahendid ekspositsioonis (magnetofon, diaposiitivid jne.). Esemete säilivuse kindlustamine ekspositsioonis.

Massitöö.

Massitöö koost ja tähtsus muuseumis. Ekskursioon kui muuseumi massitöö põhivorm. Ekskursioonide korraldamise üldine metoodika. Eritüüpi ekskursioonide korraldamise põhimõtted. Ekskursioonijuhtide ettevalmistamine ja nende töö korraldamine. Loenguline töö muuseumis. Kinolektooriumid ja rahvaülikoolid. Töö koolidega. Muuseumi juures töötavad ringid. Ajutised näitused. Üksikküllastajate teenindamine. Muuseumi reklaam, küllastajate värbamine, nende huvide ja ettepanekute kindlakstegemine. Massitöö ja selle tulemuste arvestamine.

6. Kordamisküsimused arvestuseks

- I. Museoloogia olemus ja ülesanded.
2. Nõukogude museoloogiateaduse areng.
3. Muuseumi olemus ja spetsiifika.
4. Muuseumide liigitamine.
5. Muuseumimaterjalide liigitus.
6. Muuseumi põhifondi liigitus.
7. Kogumistöö sisu ja ülesanded, selle teadlik iseloom.
8. Kogumistöö spetsiifika eri muuseumitüüpides.
9. Kogumistöö planeerimine ja korraldamine.
10. Kogumistöö meetodid.
- II. Ekspeditsiooni korraldamine.
12. Esemete kogumine välitöödel.
13. Kogumistöö eripära ajaloomuuseumis.
14. Kogumistöö eripära koduloomuuseumis.
15. Muuseumimaterjalide arvelevõtu eesmärk.

16. Muuseumisse laekunud materjalide esmane arvelevõtt.
17. Teaduslik inventeerimine.
18. Esemete märgistamine.
19. Muuseumifondide abikartoteegid.
20. Muuseumiesemete monograafiline uurimine ja teaduslik kirjeldamine.
21. Hoidetöö ülesanded.
22. Hoiderežiimist sõltuv esemete liigitamine.
23. Esemete säilivust mõjustavad tegurid.
24. Esemete hoiderežiim.
25. Muuseumihoonele esitatavad nõuded.
26. Fondihooldlad ja nende sisustus.
27. Fondimööbel.
28. Metall- ja puitesemete säilitamine.
29. Tekstiil- ja nahkesemete säilitamine.
30. Kunstiesemete säilitamise eritingimused.
31. Paber- ja fotomaterjalide säilitamise eritingimused.
32. Muuseumiesemete pakkimine ja transport.
33. Muuseumide ajalugu kuni 20. sajandini.
34. Nõukogude muuseumide arengulugu.
35. Eesti muuseumide ajalugu kuni 20. sajandi alguseni.
36. Muuseumid kodanliku Eesti päevil.
37. Nõukogude Eesti muuseumide areng.
38. Ekspositsiooni koostamise üldpõhimõtted.
39. Ekspositsiooni koostamise organisatoorne külg.
40. Materjalide valimine ekspositsioonile.
41. Esemete rühmitamine ekspositsioonis.
42. Abimaterjalid ekspositsioonis.
43. Ajaloomuuseumide ekspositsiooni eripära.
44. Dekoratiiv- ja tarbekunsti eksponeerimise põhimõtted.
45. Ekspositsiooni kunstilise kujundamise üldpõhimõtted.
46. Värv ja valgus ekspositsioonis.
47. Esemete paigutamine ekspositsioonis.
48. Massitöö olemus ja liigid muuseumis.
49. Eri liiki ekskursioonide meetoodika.
50. Ekskursioon ja selle üldmeetoodilised nõuded.
51. Ekskursiooni läbiviimise meetoodika.
52. Muuseumi töö koolide ja lastega.

53. Ringid ja seminarid muuseumis.
 54. Loenguline töö muuseumis.
 55. Muuseumi ajutised ja rändnäitused.

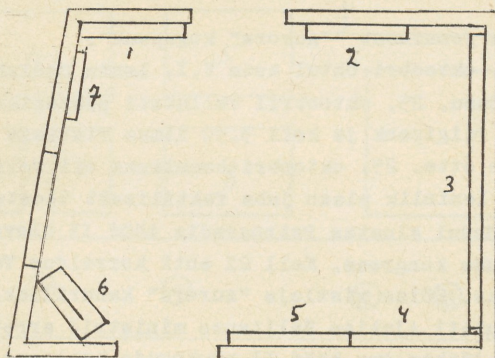
7. Ekspositsiooni plaani näidis

TARTU LINNAMUSEUM

Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon Tartus

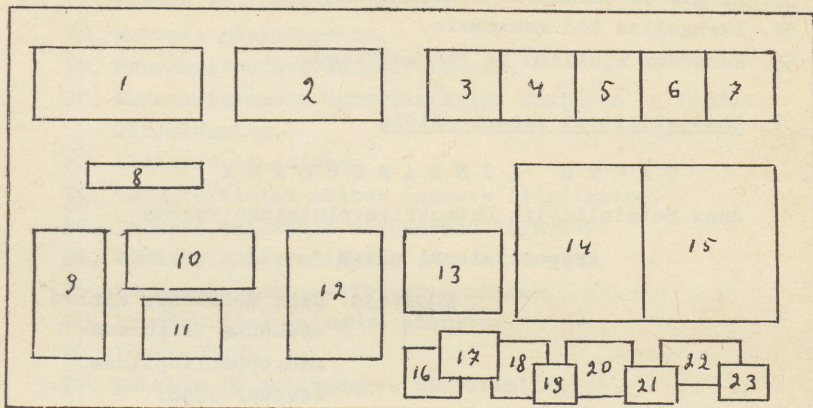
Ekspositsiooni plaan

Koostaja: Mare Mesilane, ajaloo
 osakonna VI kursuse
 kaugõppeüliõpilane.
 Jaanuar 1988.

- 1 - stand 2-5 - vitriinid 6 - poodium roolirattaga
 7 - plaanett V.I. Lenini fotoportreega

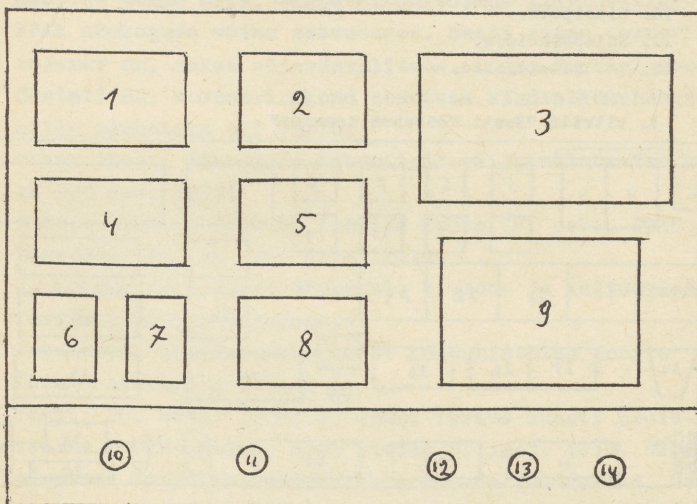
I stend

1. Fotokoopia joonisest "Aurora" kogupauk".
2. Tekst: 24. oktoobri õhtul asus V.I. Lenin Smolnõis juhtimas ülestõusu. 25. oktoobril vallutati peapostkontor, vaksalid, riigipank ja kell 3.30 ilmus ristleja "Aurora" Talvepalee ette. 25. oktoobri hommikuks oli relvastatud ülestõusu leninlik plaan juba faktiliselt teostatud. 25. oktoobri õhtul alustas Petrogradis tööd II ülevenemaaline nõukogude kongress. Kell 21 anti korraldus Talvepalee hõivamiseks. Kõlas ristleja "Aurora" kahurilask. Kell 1.50 kuulutati Ajutise Valitsuse ministrid arreteerituks. Kell 3.10 jätkas oma tööd II nõukogude kongress, kus loeti ette üleskutse töölistele, soldatitele ja talupoegadele. Selles teatati, et kongress võtab võimu enda kätte. 26. oktoobri õhtul võttis kongress vastu rahu- ja maadekreedid.
3. Foto: A.S. Bubnov.
4. Foto: F.E. Dzeržinski.
5. Foto: J.M. Sverdlov.
6. Foto: M.S. Uritski.
7. Foto: J.V. Stalin.
8. Tekst: Nõukogude valitsuse esimesi dekreete.
9. Fotokoopia: dekreet 8-tunnilise tööpäeva sisseseadmise kohta.

10. Fotokoopia: Venemaa rahvaste õiguste deklaratsioon.
11. Reljeef: V.I. Lenini portree.
12. Fotokoopia: dekreet seisuste kaotamise kohta.
13. Fotokoopia: 1918. a. VNFSV konstitutsioon.
14. Ajaleht: "Izvestia" nr. 209, 28. okt. 1917.
15. Ajaleht: "Izvestia" nr. 208, 27. okt. 1917.
- 16.-23. V.I. Lenini varasemate teoste väljaandeid.

2. vitriin "Tartu rahu"

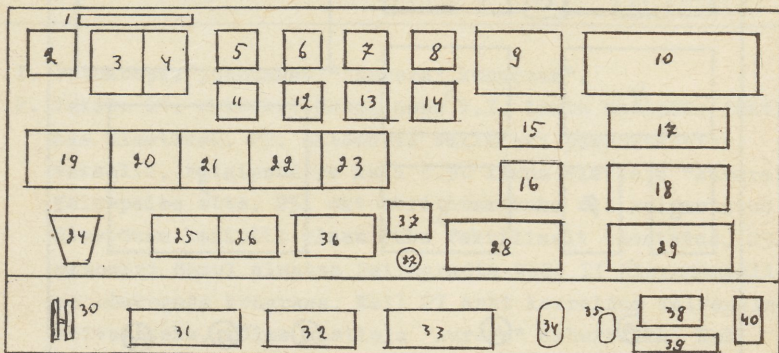

- I. Rahulepingu koopia planšetil.
2. Foto: A. Joffe kirjutab alla rahulepingule.
3. Tekst: Pärast Judenitši armee ja eesti valgete purustamist Petrogradi all 1919. a. oktoobris-novembris oli kodanlik Eesti valitsus sunnitud alustama rahuläbirääkimisi Nõukogude Venemaaaga. Need algasid Tartus 5. detsembril 1919. a. Aia tn. 35 asuvas majas. Nõukogude Venemaa rahudelegatsiooni juhtisid L. Krassin ja A. Joffe, kodanliku Eesti delegatsiooni juhtis J. Poska. 31. detsembril 1919 kirjutati alla vaherahu kokkuleppele, millega alates 3.1 1920 lõpetati sõjategevus Nõukogude Venemaa ja kodanliku Eesti vahel. 2. veebr. 1920. a. kirjutati alla

rahuleping. Sellega lõppes Eestis kodusõja ja intervent-
siooni periood.

4. Teksti koopia: V. Lenini arvamus Tartu rahu kohta.
5. Foto: Rahulepingu allakirjutamine.
6. Teksti koopia: KPEKK Venemaa Büroo üleskutse Eesti sol-
datitele.
7. Teksti koopia: KP manifest Eesti töörahvale.
8. Foto: Meeleavaldus rahulepingu allakirjutamise puhul
Tartus.
9. Teksti koopia: Üleskutse Eesti töörahvale.
10. Tindipott.
11. Sulepeahoidja.
- 12.-14. Künälajalad.

3. vitriin "Eesti Tööraha Kommun"

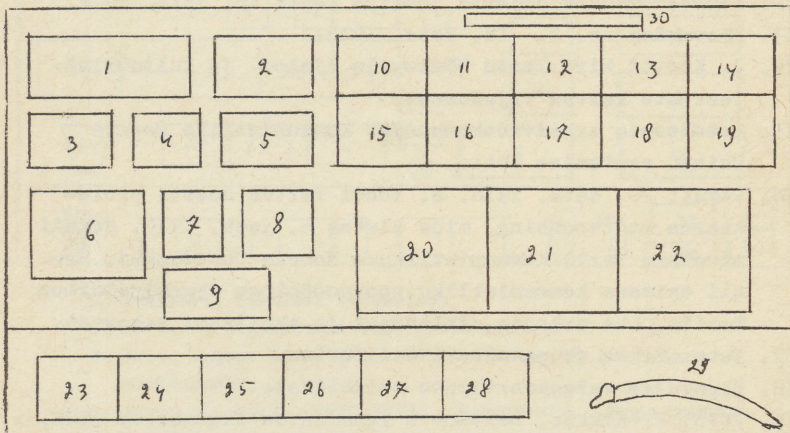
1. Pealkiri: Tartlasi kodusõjas.
2. KP Tartu organisatsiooni liikmekaart.
3. Foto: August Kork. (1887-1937). Punarmee 2. järgu ar-
meekomandör.
4. Foto: Al. Kukk. (1886-1932). Punarmee 2. järgu armeeko-
mandör.
5. Foto: Jaan Anvelt. Eesti Tööraha Kommuuni esimees.
6. Fotokoopia: Teadaanne "Rakvere on meie".
7. Üleskutse "Seltsimehed".

8. Üleskutse "Kõigile, kõigile".
9. Tekst: 20. dets. 1918. a. ajal mil Punaarmee väeosad lähenesid Tartule, puhkes linnas ülestõus. Tartu kommunistide illegaalne organisatsioon koos ametiühingute keskbürooga lõi Tartu Erakorralise Kaitsekomitee ja relvastatud tööliisalgad. Tartu töörahvas koos Punaarmee väeosadega, kes jõudsid linna ööi vastu 22. detsembrit taastas nõukogude korra.
10. Tekst: 24. veebruaril 1918. a. langes Tartu saksa okupantide võimu alla. Okupatsioonivõimud likvideerisid kõik nõukogude võimu saavutused. Sesti sisse terrorile rajanev nn. saksa sõjaväevalitsus. Lõuna-Eestist moodustati 60. korpusringkond eesotsas kindralkomandoga, mille asukohaks oli Tartu.
11. Otsus "Eesti Nõukogude Vabariigi" väljakuulutamise kohta 29. nov. 1918.
12. Dekreet punase sõjaväe loomise kohta 18. dets. 1918.
13. Päevakäsk nr. 2. 18. dets. 1918.
14. J. Koorti kiri Tartu Nõukogule ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse vajadusest.
15. Fotokoopia arhiividokumendist Kommunistlike Noorte Ühingu asutamise kohta.
16. Tekst: 26. dets. 1918. a. loodi Tartus uuesti proletaarne noorsooühing, mida alates 5. jaan. 1919. hakati nimetama Tartu Kommunistlikuks Noorte Ühenduseks. See oli esimene kommunistliku noorsooühingu organisatsioon Eestis, kes arendas sihipäraselt ja aktiivset tegevust.
17. Foto: Saksa okupatsiooniväed Tartus.
18. Üleskutse valgekaartlaste soldatitele.
19. Foto: V. Kokkas. Baltimere Punalaevastiku madrus 1918. a.
20. Foto: Helmut Kurich-Kuigõ, lennusakga komandör.
21. Foto: Leonti Martinson, lennusalga ülem.
22. Foto: Lavrenti Martinson, hävituslendur.
23. Foto: R. Piir, lendur.
24. Lendurimask.
25. Foto: 46. kütidiviisi 408. kütipolgu komandörikoosseis. Sevastopool 1921.
26. Foto: Eesti Punaarmee laskurdiviisi sidepataljoni staabi

koosseis.

27. Taskukell.
28. Eesti kaart "Võitlus Saksa okupatsiooniga 1918 veebruaris-märtsis".
29. Foto: Okupatsiooni esimestel nädalatel mõrvati ligi 150 inimest. Fotol mõrvatud läti kütid.
30. Binokkel.
31. Auaadress.
32. Ajaleht "Soldatskaja Pravda" nr. 241, 1918.
33. Ajaleht "Pravda" nr. 282, 1918.
34. Soldati välipudel.
35. Soldati kruus.
36. Foto: Eesti Kommunistliku Diviisi soomusrong 1918. a.
37. Foto: J.N. Bogomaz, Tartu komandant 1918. a.
38. Okupatsiooniaegne leivakaart.
39. Okupatsiooniaegne varustuskaart.
40. Okupatsiooniaegne isikutunnistus.

4. vitriin "Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon Tartus"

1. Foto: Tööliste demonstratsioon Tallinnas 1917. a. oktoobris.

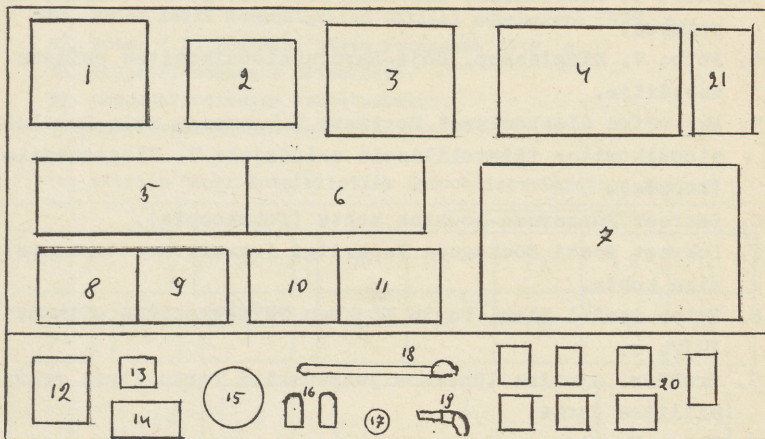
2. Tekst: 10. oktoobril võttis bolševike partei keskkomitee

vastu otsuse relvastatud ülestõusu teostamise kohta ja andis vastavad juhtnõõrid kohalikele parteiorganisatsioonidele. Tartu nõukogu juurde moodustati Tartu Revolutsiooniline Sõjakomitee ja revolutsiooniline tribunal. 25. oktoobril hõivasid revolutsioonilised sõjaväed ja Tartu Töölispunakaart linna tähtsamad asutused, kuhu seati sisse komissarid. 26. oktoobril avaldati üleskutses Tartu linna kodanikele Ajutise Valitsuse kukutamisest ja võimu üleminekust II ülevenemaalise nõukogude kongressi kätte.

3. Foto: I. Rabtšinski, Eestimaa Sõja-Revolutsioonikomitee esimees.
4. Foto: V. Kingissepp, Sõja-Revolutsioonikomitee esimehe asetäitja.
5. Akt võimu üleandmisest Eestimaa Kubermangu Sõja-Revolutsioonikomitee täievolilisele esindajale V. Kingissepale (koopia).
6. Dekreet Punaarmee loomise kohta (fotokoopia).
7. Dekreet Eesti Nõukogude Vabariigi iseseisvuse tunnustamise kohta.
8. Foto: Daniel Plau, Tartu Nõukogu Täitevkomitee esimees 1917. a.
9. Brošüür: Ajutine lühikene juhatuskiri Tartu linna rahvamillitsa jaoks.
10. Foto: H. Riipus.
11. Foto: V. Rekašius.
12. Foto: P. Bruneniek, Tartu Töölise, Soldatite ja Masta-meeste Saadikute Nõukogu esimees 14. sept. 1917 - dets. 1917.
13. Foto: K. Požela.
14. Foto: H. Pöggelmann.
15. Foto: A. Jea, Tartu Eesti Tagavarapataljoni komissar 1917. okt.
16. Foto: A. Blaufeldt, Tartu bolševik, Eestimaa Nõukogude Täitevkomitee liige.
17. Foto: J. Silk, Tartu Nõukogu töölissektsiooni esimehe abi.
18. Foto: K. Rimša, VSDF(b)P Tartu komitee liige.

19. Foto: H. Suuder, Tartu bolševik, kubermangukomissari abi 1917. okt.
20. Foto: Majas Gildi tn. 12 (praegu Pirogovi) asus kontrrevolutsiooni vastu võitlemise osakond.
21. Foto: Majas Tähtvere tn. 4 asus Tartu Revolutsiooniline Komitee.
22. Foto: Mn. Grenzsteini maja Mitšurini tn. I, kus paiknes revolutsioonilise üliõpilasmillitsa staap.
- 23-28. Revolutsiooniteemalised trükised ja käsikirjad.
29. Urjadniku saabel tupega.
30. Pealkiri: Tartu revolutsionääre.

5. vitriin "Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon Tartus"

F. Tekst: Tööliste streigid, mis algasid 1917. a. jaanuaris Venemaa suuremates tööstuskeskustes, kasvasid majandusliku iseloomuga streikidest üle võimsateks poliitilisteks meeleavaldusteks imperialistliku sõja ja tsaarivalitsuse vastu. 3. märtsil alustas tegevust Tartu Revolutsiooniline Komitee, mille juhtivaks tuumikuks oli bolševike organisatsioon ja millits. Toimusid mitingud Toomeorus, "Vanemuises". Sõjavägi võttis üle raudteejaama,

elektrijaama, rentei ja postkontori. 4. märtsil läks võim Tartus täielikult üle Tööliste, Soldatite ja Üliõpilaste Saadikute Nõukogu kätte, kelle alluvuses oli ka revolutsiooniline miilits. Revolutsioon Tartus oli võitnud.

2. Foto: Rahvas loeb teadaannet tsaari troonilt kukutamise kohta "Postimehe" raamatukaupluse aknal (4. märts 1917).
3. Fotokoopiaid ajaleheartiklitest (6).
4. Kaks fotot: Sõjavägi suundub rindele. Eestlasi oli tsaariarmeesse mobiliseeritud ca 100 000 meest.
- 5.-6. Kaks fotot: 22. aprillil organiseerisid bolševikud suure Ajutise Valitsuse ja kodanluse vastu sihitud demonstratsiooni Tartu raekoja platsil.
7. Revolutsiooniteemaline rätik.
- 8., 10.-11. Revolutsiooniteemalised lendlehed.
9. Käsikiri "marseljeesi sõnad".
12. Trükis: Eesti vallandõukogude valimiste ajutised määrused.
13. Trükis: valimiskaart.
14. Trükis: Asutava Kogu valimise määrus (vene k.).
- 15.-16. Tsaariarmee porutšiku vormimüts ja pagunid.
17. Mälestusmedal, välja antud mobilisatsiooni väljakuulutamise puhul 1914. a.
18. Mõök tupega.
19. Nagean.
20. Tsaariaegsed rahad.
21. Tekst: 19. juulil (1. augustil) 1914. a. algas Esimene maailmasõda, mille kutsus esile imperialismi arenemise käik. Sõja teel püüdsid Saksamaa, Inglismaa, Prantsusmaa, Venemaa ja teised imperialistlikud riigid purustada oma konkutente, laiendada valdusi teiste arvel ja tõkestada kõigis maades hoogu võtnud võimsat revolutsioonilist liikumist. 1905-1907. a. Vene revolutsioon oli aktiveerinud Euroopa ja Ameerika töölisklassi võitlust ning õhutanud Idamaade rahvuslikku vabadusliikumist.

1915. a. suvel tungisid saksa väed Baltimaadele ja jõudsid Riia alla.

Koostaja: NSV Liidu ajaloo kateedri dots. *A. Luts* A. Luts

NSV Liidu ajaloo kateedri juh. prof. *J. Ant* J. Ant

Ajaloo-osekonna metoodikakomisjoni esimees
prof. *S. Vahre* S. Vahre

Mai 1987

МУЗЕЕВЕДЕНИЕ.

Методическое руководство и программа для студентов-заочников VI курса отделения истории исторического факультета ТГУ на 1987/88 по 1989/90 уч.гг. Составитель Арвед Л у т с. На эстонском языке. Тартуский государственный университет. ЭССР, 202400, г. Тарту, ул. Юликооли, 18. TRU trükikoda 1987. 120. 1,06 arv.-pg., 1,25 trpg. Tell. 560. Tasuta.

Tasuta

A
A7940
-28
143467

